

Eiendommen ligger imidlertid i trekkveien for tamreinen og departementet understreket i sitt konsesjonsbrev at eiendommen ikke kan bebygges uten departementets tillatelse. Mer er senere ikke gjort med denne saken, og om det er behov for eller ønskelig med en selvbetjeningshytte her er en sak som det blir opp til fremtidige styreverter å ta en beslutning om.

Andre hytter og kvarterer i Sylene

Stugudal

Naturlig nok fikk TT allerede helt fra starten av et kvarter i Stugudal. Turister som kom hit, enten det var fra Selbu, over Kjøli fra Reitan jernbanestasjon i Ålen eller sørfra gjennom Ridalen, måtte ha et sted å ta inn på før de bega seg inn i fjellet til Nedalen. Kvarteravtalen ble inngått med Ola Stugudal på gården Stugudal, eller Stuedal som man skrev den gan-

Stugudal, hvor TT hadde et kvarter helt fra 1888 og til ut på 1970-tallet.
Foto: Ludvig Sivertsen

gen. Dette var "den øverste gård i Tydalen". Fra Stuevold på østsiden av vannet, hvor det for øvrig også var losji å få og hvor turiststien inn til Nedalen tok opp, kunne man om ønskelig få båtskyss over vannet i stedet for å traske hele veien rundt til TT-kvarteret ved Stugu-sjøens sørvestre ende.

Stugudal ble i 1889 besøkt av 52 turister og i 1890 av 61. "Turisterne har fundet sig tilfreds med Stellet," står det i TTs årsberetning. Da Stugudal i 1904 fikk innlagt telefon, gikk foreningen med på å gi et årlig bidrag til telefonregningen "paa grund af dette steds betydning som gennemfartssted for turister". Bidraget var til å begynne med på kr. 10, men ble senere forhøyet til kr. 20.

Ola Stugudal var opptatt av "den nye tid" som med turistene var i ferd med å komme til Stugudal. Han var født 8. desember 1859 og var bonde i Stugudal hele sitt liv, men til tross for at han bare hadde den tids "almueskole", var han kunnskapsrik på mange områder. Kunnskapene ervervet han seg ved flittig lesning og han er blitt beskrevet som et typisk eksempel på "en mere enn alminnelig opplyst og intelligent fjellbonde". I såvel tale som skrift hevdet han sine meninger uten omsvøp og kom tidlig med i Tydal kommunestyre hvor han var medlem i 21 år og varaordfører i 12 av dem.

Historieinteressert som han også var, fortalte han i en artikkel i TTs årsskrift for 1899 at navnet Stugudal hadde sin opprinnelse i den gamle handels- og pilegrimsveien fra Sverige som her kom ned fra fjellet: "Efter ovennævnte Trafik mellom Trondhjem og Herjeådalen er det, at Stuedal har sit Navn, thi førend denne Dal endnu var beboet efter den sorte Død - at Stuedal har været mere beboet før den sorte Død, er en Kjendsgjering - var der her ved den søndre Ende av Stuesøen opsat en Stue, hvor de Reisende kunde overnatte. Dette kunde også trænges både før og efter den 5 Mil lange Vei, med tunge Kløve, kanske både på Folk og på Hesteryggen."

"Ørkesløst pakk"

Ola Stugudal skrev senere gjennom årene en rekke interessante artikler i TTs årbøker om forskjellige saker og forhold fra Tydal og Stugudal. I en av dem, om turismens "barndom" fortalte han i 1927 følgende: "Mange begynte (etter hvert) å se på turistene som noget ørkesløst pakk, som ikke gjorde annet enn ugagn, ved å oversvømme bygdene i den travleste onnetid og hefte bort den arbeidende bonde, og at de skulde ha råd til et slikt liv, det vakte heller ikke så liten misunnelse. Å ligge til klokken 9-10 om morgenen, da bonden allerede hadde arbeidet i 4-5 timer, så ligge og sole sig midt på dagen og gå en tur på eftermiddagen for siden å bli oppe til midnatt og forstyrre søvnen for det arbeidende folk, det var noget som

Trondhjems Turistforening

Da det er fullt belegg på hytta, er der ikke anledning å ligge over mere enn 1 natt.

STYRET

Ola Stugudal var en "mere enn alminnelig opplyst og intelligent fjellbonde".
Foto: Herlov Stugudal

ikke passet inn i bondens leveregel, allminst i slåttonnen. Det var da ikke fritt for, at det vanket både vrangvillige og ironiske svar fra bondens side i den tid, når bymannen kom og bad om en tjeneste eller heftet bort med spørsmål der efter bondens mening var utillatelig dumme. - - - Noget lignende tror jeg ikke hender nu for tiden, iallfall ikke på disse kanter. Skillet er nu brutt. Bonde og bymann har lært hverandres tenkesett, livsvaner og livsvilkår å kjenne. Gradsforskjellen i kulturnivået er blitt mere utvisket, idet den ene har tilegnet sig noget av det gode i den annens kultur.

En meget viktig faktor i nevnte retning mener jeg den organisasjonsmessige ledelse av turisttrafikken har vært. Her mener jeg Turistforeningens styre har hatt sin største, men kanskje også vanskeligste oppgave.

I denne forbindelse vil jeg tillate mig å nevne en mann, der står klarest i min erindring som den der i bygdene heromkring har slått de største sprekker i det skall som bonde og bymann hver for sig hadde innkapslet sig i likeoverfor hverandre, og det er hr. direktør Carl Schulz. Som formann i Trondhjems Turistforening var han meget ivrig for å få en bedre skikk på turistlivet her. Han elsket fjellet og fjellets folk som få andre, og han så også de skjelheter som måtte ryddes vekk for å få den rette hygge i samværet mellom bonde og turist. Han tok med sig ungdomsflokker til fjells i den tid, visstnok helst av sine elever fra Latinskolen, og ve den som ikke opførte sig beskeden og høflig, men ve også den skysskar, fører eller vert som var ublu eller treg! Han var ikke nådig til nogen av sidene,

Schulz'en, når han merket noget slikt, men rett hadde han og rett gjorde han. Og målet - å få innarbeidet et mere forståelsesfullt forhold mellem fastboende og turist - blev omsider nådd."

Uavklart behov

Da Vækstarstua Turisthotel ble bygget i 1928 fikk kvarteret på Stugudal konkurranse derfra. I en annonse i TTs årbok for 1932 skrev innehaveren, Martine Lyng Unsgaard, at TTs medlemmer ville få samme moderasjon på hotellet som på foreningens egne hytter. Ja, ikke bare det, tok man kontakt på telefon kunne de som ønsket det bli fraktet direkte fra Trondheim med hotellets bil: "4-5 timers biltur og De er fremme ved Stugusjøen og Skarsfjellene."

Konkurransen til tross, kvarteret på Stugudal besto og fortsatte å være det også etter at Ola Stugudal døde i desember 1945. Da overtok hans sønn Herlov og etter ham igjen broren Ingebrigt både gården og kvarteret, i en periode med så mye som 20 senger, helt frem til 1970-årene. Da ble det slutt, og etter en kortere pause uten kvarter i Stugudal fikk TT som nevnt i 1979 en avtale om kvarter på Vækstarhaugen. Etter at avtalen der ble sagt opp har TT igjen fått en avtale med Vækstarstua, men hva som endelig skal skje med foreningens behov for kvarter i Stugudal, er ikke endelig avklart.

Storelvevold

Ridalen, som strekker seg sørover fra Stugudal mot Aursunden var også et område som TT tidlig ofret oppmerksomhet. Gjennom denne dalen kunne turister komme til og fra Glåmos og Røros via Brekken, og TT gjorde allerede i 1888 et forsøk på å få opprettet et kvarter på Skårdalsvollen på østsiden av Riasten. Da gårdbruker Per Johnsen Brynildsvold fra gården Brynildsvolden ved Aursunden året etter satte opp en større seterstue på Storelvevolden for å ta imot turister, oppga TT denne planen og inngikk i stedet en kvarteravtale med Brynildsvold.

Storelvevolden ligger midtveis mellom Stugudal og Aursunden, "ved Glommens Kilde, Storelven mellem Sjøerne Riasten og Rien", som overretssakfører Olaf Richter skrev etter et besøk der i midten av 1890-årene. Seterhuset var bygget i to etasjer med to store fellesstuer og fire soverom, men ble allerede i 1898 utvidet slik at det fra da av hadde 12 senger til disposisjon. Trafikken må altså ha vært forholdsvis stor, og det var nok flere grunner til det. Den ene var ferdsele mellom Brekken og Stugudal, en annen at området nærmest er et eldorado for sportsfiskere, noe Richter understreket i sin nevnte artikkel: "Som Station for Fiskere søger (Storelvevolden) sin Lige; man har nemlig alle Glommens Kilder til